

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdacija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas.

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapio 30 kap. ant atskiro lapo 15 kap.
Už nekrologus imama kaip už apgarsinimus.

№ 16.

Kaunas. d. 4 kovo (17 balandžio) 1906 m.

Pirmi metai.

Ar reikalingas mokslas ir apšvietimas ukininkui?

Kaip daržininkas, pajėmęs plotą dykos žemės, išdirba, išpureną, įtręša ir teip prirengia ją naudingam augimui reikalingų, arba kaip sakoma, kultūriškų vaisių, teip mokslas, suteikdamas visokias žinias žmogui, sukelia ir išlavina prigimtas spēkas žmogaus smagenų; daro žmogų jautrum, tyringu ir patogiu ant tikro galvojimo. Nemokytas žmogus savo prastumu panašus į mažą vaiką, o minčiu (arba mislių snaudimu) į akmeninę uolą, ant kurios ir didžiausi gamtos apsišėiskimai mažairegimas žymes tepalieka.

Gyvendamas tarp sodiečių labai tankiai girdžiu atsiliepinimus: „kam ukininkams reikia to mokslo ir apšvietimo, jie tiktai gadina žmogų;—reikia ukyje darbštumo, ir ukininkas visadą bus sočiai privalgęs!“

Stipriai apsirinkat, broliai, teip kalbėdami. Ką galite veikti be žinių ir gero išsilavinimo protiško? Kaip neregėliai turite apgramais bastyties, kolei pasiekiate užbrėžtą tikslą. Pamintykėt, kiek jums vertėjo prakaito, nepasisėkimų ir širdies sugriaužimų menkutės žinios, įgytos pragyvento laiko keliu, o kaip tankiai jaučiatės silpnais, dėl trukumo žinių!

Par mokslą visos tos sunkinybės yra prašalintos. Mokslas apsvartęs suruošia įvairias žinias rūšėse*), lengvai suprantamose ir apimamose mintimis. Ką mokslu viena valanda žmogus gali įgyti, ant to gyvenimo budu reikia praleisti dešimtimis metų. Prie to mokslas atliekamas jaunatvės laiku, kadą kunas tebėra neatsakas sunkiems darbams, užtat suaugęs randasi priruoštas protiškai ir fiziškai ir veda su pasisėkimu užmanytus darbus.

Sunkiai mintija (mislyja) neišlavintas protas ir tankiai išveda klaidingas mintis: trukstant jautrumo ir tyringumo nesupranta gerai pamatinių apsišėiskimų priežasčių. Girdėjau nesykį tokius tamsuolių patėmyjimus, jog pupas reikia sėti panedelyje, nes esančios labai ankštėtos. Juokai ir girdėti tokias kalbas! Prisiėjo kam nors pasėti pupas panedelyje ir buvo jios

ankštėtos; užkliuvo mintįse sėjimo diena ir, daugiau nebesvarstydamas savo proto prastumą išvedė savo juokingą mintyją. Kad tas mintytojas turėtu žinias ir išlavintą protą, teip nešnekėtu; pasistengtu išskverbti giliau į apsišėiskimo priežastį. Žinodamas, kas tas yra augalas, kaip auga, kuo maitinas, ko jiam reikia, kad derliaus augtu, žmogus suprastu, kad pupos užderėjo dėlto, kad atsakančiai jų reikalavimams buvo prirengtas laukas; jos butu užderėjusios, nors butu buvusios pasėtos utarnike arba ir seredoj.

Arba, kaip tankiai galima girdėti tokią kalbą: semenis reiki sėti šv. Petronelės dieną; suprantamai, diena įta negali turėti įtekmės ant gero užderėjimo semenų, tiktai tuo apribuojamas sėjimo laikas, nes prasčiokas nežino, koks ten eina menuo ir prisituri šventojo dienos kaip lengviau užkliunančios mintįse. Klaidingi yra vienok ir tie išidėjimai ir prisilaikant jų galima turėti didelę skriaudą.

Paveiždėkim. Vešliam augimui semenų ore turi buti reikalinga, gradus šilumos, ką ukininkai ir patėmyjo; bet nekiekvieną metą ta šiluma atsiranda ant šv. Petronelės, yra pavasarių ankstybesnių ir reikalinga semenų augimui šiluma atsiranda ankščiau, tadą sėti juos pridera ankščiau, kolei žemė iš žiemos turi daugiau drėgmės ir oras pilnas pavasario gėvumo. Apsirikimas sekti tokias klaidingas patarles, o su minčių gyvumu reikia taikinties prie gamtos reikalavimų.

Su didžiausiu styčiu, kaipo švintenybę, prasčiokai užlaiko savo senus papročius ir su neįsitikėjimu žiuri ant naujų apsišėiskimų, vis per trukumą apšvietimo.

Duokime, kiek sunku tamsuolius pertikrinti, jog plugas naudingesnis už nusenėjusį žambį (arklą), o teip rodos tas aišku. Paimkime, keturi žmonės ir keturi arkliai su ketureis žambiais dieną nepadarą tiek darbo, kiek tuo pačiu laiku padarą vienas žmogus su plugu ir pora arklių; žmonių ketvirta dalis, o arklių pusė, kiek tad darbas su plugu pigesnis, atminus kaip dabar brangus darbininkas. Prieto plugais

galime arti išrudens, kada daugiau laisvo laiko; su-arta žemė žiemos laike turi kada išsivėdinti: prieinan-orui ir drėgmei išsidalina žemėje nekurios mineralinės dalis ir tampa sunaudojamos vaisiais, tokiu budu ardami iš rudens dedame laukan trašą. Suarta žemė rudens, ir pavasariui atėjus, daugiau priima sa-viėp drėgmės ir, stojus kaitroms, ne taip greit išga-ruoja.

Arti žambiu išrudens negalima, nes žambis iš-kilnoja tiktai skepsniais velėnas, kurios užėjus lie-tams sukrinta ir suklenka, pavasariį stojus šilumai velėnos saželia ir išakėti negalima; apie naudingą išsivedinimą tokiose sanlyguose negali buti kalbos, nes jo nėra.

Apšviestieji ukininkai seniai suprato plugų nau-dingumą ir pakeitė jais žambius, o tamsoliai turisi jų po seno.

Supraskit prieto, kad su laiku išradimo visokių techniškų pagerinimų, kaip tad geležinkelių, spėrių ir didelių laivų, telegrafų ir telefonų, susinėšimas ir susižinojimas tapo pigus ir spėrus; visa pasaulė stojo kaip viena didelė kaima, o atskiros tautos kaip atskiri kaimynai. Išdirbiniai viso pasaulio lengvai gali suplusti ant vieno prekiečio ir čia tautos stoja vie-na su kita į kovą. Viena tauta išgalvoja gerus įran-kius ir su jais pigiai ir daug išdarbuoja prekių, kita išranda dar geresnes pabukles ir jomis tuos pačius pirkinius išdarbuoja pigiau ir daugiau; vienas mažina kainas (cieniais) pirkiniams, kitas dar daugiau. Tai pamintikit, ar gali kovoje ištvirti mūsų prasčiokėlis, užsikietėjęs savo nusenėjusiuose papročiuose, išdirb-damas mažai ir brangiai? Jis turi pragaišti, per tai ir varguoja.

Nesnauskit, broliai, matot, kad senosios nuomo-nės nebetinka, švieskitės ir lavinkitės protiškai, umai steigkitės persiimti mokslu nuo apšviestųjų tautų, ir pastebėsite, jog pagerės jūsų buvis.

Ne vienas rasit galvą pakraipęs pasakys: kiek aš žinau mokintų ukininkų, o labai prastai ukininkau-jančių! Sutinku, yra tokių, bet kaltas čia ne mokslas. Daugis skaito ukininkystę nužeminimu savęs, sėdi ukyje iš bėdos, negaudamas kito užsijėmimo; ne-mėgdamas ukio visai nemintyja apie jo reikalus, dau-giau praleidžia laiko pašaliais! Žinoma, iš tokių ne galimė imti paveikslo, tai yra musu tautos išgamos.

Stebėkimes, broliai, į tuos inteligentus ukininkus, kurie iš meilės ukio pasilieka kaimose, neskaito nu-žeminimu nėjokio darbo ukyje, nesigėdi nei arti, nei ekėti, nei su meile liuobti savo gyvulius; viskas jų gerai apmintyta ir apžiurėta, gerai sekasi, ir jų ukis atsižymi tarp kaimiečių lygu oaza pustynėse.

Aiškiai matome prakilnius apsišvietimo apsiereiš-kimus ir neatbutiną jo reikalingumą ukininkams; bet kame jį įgyti? ar turime tam panašias įstaigas?

Visupatogiausios ukininkų apsišvietimui butu ukiškosios mokyklos, bet jų Lietuvoje visai neturime.

Pradinės mokyklas šiame jų stovyje mažai atneša naudos, nes mokslas labai sutrumpintas; duokime, iš aritmetikos, taip visur reikalingos ukyje, mokinys su vargu sudarbuoja keturis veiksmus, nesuprazdamas aiškiai kada katruo pasinaudoti. Protiško išsilavinimo ta mokykla neduoda.

Gimnazijose mokslas surištas su visokiomis sun-kenybėmis ir labai brangus, per tai retas ukininkas gali mokinti jose vaikus.

Turime kiekviename pavietmiestyje, karts ir ki-tuose miesteliuose, taip vadinamas miestines mo-kyklas (gorodskija učilišča), kuriose mokslas užtekti-nai platus ir gan išlavina mokinius protiškai, tai ma-no nuomone jos, kolei kas, patogiausios ukininkams. Mokslas jose kaštuoja nebrangiai, valgi galima pa-siūsti iš namų, nes kiekvienas nelabai atstu savo buto gali jos atrasti.

Steigkitės, broliai, iš paskutinio šviesti savo vaikus, nes atminkite—ne tas tėvas, kurs duoda gy-vybę vaikui, bet tas, knrs prirenkia vaiką protiškai ir doriškai į gyvenimą. Niekū yra visi tėvų paliki-mai vaikams be apšvietimo; tankiausiai tie palikimai tampa pragaištim, nes vaikas, lengvai įgavęs naudą, lengvai ir leidžia, gyvendamas plačiau savo padėji-mo, klysta iš tikro kelio, ant kurio sugrišti paskiau labai sunku.

Brangiausias tėvų palikimas vaikams yra apšvie-timas.

Ukininkas T.

KAS VAŽIUOJA Į DUMĄ?

Kaunę 26 dienojė Kovo mėnesies buvo atstovų rinkimai į Valstijos Seimą arba Dumą. Išviso rinkikų buvo 90: valsčionių 39, dvarponių 28, kunigų-kata-likų 7 ir žydų 16. Rinkimai 12 oje valandojė Rotu-žies saliojė. Tapo išrinkti: 1. **Laurynas** Juozapo su-nus **Lopas**, valstietis Šaulių Pavieta iš kaimo (sodžiaus) Dvarališkių Krukių Valsčiaus; 2. **Juozapas** Juozapo sunus **Kubylis** valstietis Ežerėnų (Novoaleksandravo) Pavieta iš kaimo Šendliunų; 3. **Lievis** Maižiešiaus sunus **Bramsonas**, Kauno žydas, advokatas; 4. **Sa-balis Juozapas** Rapalo sunus, valstietis Alatų valsčiaus, teismo (sudu) pirmsedys, pirmiaus buvo viršaitys (staršina); 5. **Ceslavas** Viktoro sunus **Milvydas** teisų kandidatas, advokatas, dvarponys, gyvena Šauliuose; 6. **Kunigas** Vincentas **Jarulaitys** Plungės klebonas, Retavo Džiakonas. Iš šių šešių atstovų 5 yra Lietu-viai, katalikai, ir 1 įsiveržė žydas. Kaslink jų mokslo; L. Lopas yra baigęs 6 klisasas, Žemaičių Dvasišką Seminariją Kaunę o dabar yra Dorpato Veterinarijos Instituto studentu; gymė 1876 m., geras katalikas, myli labai savo kraštą, savo kalbą savo žmones, gry-nas Lietuvys, vyras vikrus, iškalbingas, darbštus,—

labai gerai žmones padarė jį rinkdami, nesigailės be abejonės tai padarė;— J. Kubylis yra baigęs 4 klia-
 sas, du kursu Žemaičių Dvasiškos Seminarijos Kau-
 nę, dabar taisosi išduoti aštuonių kliausių egzaminą;
 gymė 1878 m., geras katalikas, myli savo kraštą, sa-
 vo kalbą, savo žmones, geras Lietuvys, jaunas dar
 žmogus, mažai iškalbingas, bet vikrus, gražiai moka
 rašyti; Lievis Bramsonas yra baigęs Kauno gimna-
 ziją ir Maskvos universitetą, dabar yra advokatu, gy-
 vena tai Kaunę, tai Petrapilyje, gymė 1869 m.,
 žmogus gabus, iškalbingas, mūsų kraštą mažai te-
 pažįsta, kaipo žydas par visą savo gyvenimą rupinos
 ir dabar tesirupina žydų reikalais, lietuviškai visai
 nemoka; J. Sabalys yra baigęs 4 kliašas, buvo Vil-
 niaus Dvasiškoje Seminarijoje, bet ją nebaigė, kaip
 ir J. Kubylis; žmogus nebejaunas, rimtas, geras ka-
 talikas, visų mylimas, mylįs savo kraštą, savo žmo-
 nes, savo bažnyčią, tėvynę,—gerai, kad jį išrinko,
 nors mažai iškalbingas, bet atsargus užtat ir doras
 vyras; Č. Mylvydas yra baigęs Šaulių gimnaziją ir
 Maskvos universitetą, gymė 1870 m., dabar užsiėma
 advokatyste, lietuviškai moka, žmonių reikalus gyna,
 paeina iš dvarponių nuo Radviliškies, mažai mums
 iki šiol buvo žinomas; Kun. V. Jarulaitys yra baigęs
 mokslus Šaulių gimnazijoje, paskui mokynosi Že-
 maičių Seminarijoje Kaunę, kamę, baigęs mokslus
 teoliogijas, istorijas, egzegetikos ir kitų šakų, buvo
 iššvėstas į kunigus 1880 m., gymė 1859 m. Raiz-
 giuose Šaulių parapijos. Dabar yra Plungėje Klebonu
 ir Retavo Džiakonu, vyras gabus, geras lietuvis, pil-
 nas darbštumo, vikrumo, uolumo ant Dievo garbės
 ir dušių išganymo; jis daug prisidėjo pri įkurimo Kau-
 nę „Draugijos Švento Kazimėro“ išleidinėjimui kni-
 gų lietuviškoje kalboje,—gerai padarė žmones, kad
 jį išrinko, nesigailės tai padarė, nes geras buvo jų
 mylėtojas ir užtartytojas ir bus be jokios abejonės,
 prie rinkimų Kun. V. Jarulaitys gavo 87 balsus.

60 numeryje „Vilniaus Žinių“ patalpinta reika-
 lavimai Krekenavos valsčionių (Panevėžio pav. Kau-
 no gub.), paduoti išrinktiesiems igaliojinams, kurie
 patekę Dumon ten juos apreikštu. Terp tų tat reika-
 lavimų radau vieną gana keistą, į kurį noriu čia at-
 kreipti skaitytojų atidą. Yra juomi ketvirtas reikala-
 vimas, kurs taip skamba: **kad visus valsčiaus vyres-
 niuosius: kunigus, mokytojus, raštininkus, policistus ir
 kitus galėtume rinkti mes valstiečiai iš savo tarpo.**
 Pavadinau tą reikalavimą keistu, kad nepasakyti
 skaudesnio išsireiškimo; nes ką-gi reiškia tie žodžiai
 kad... kunigus, mokytojus ir t.t. galėtume rinkti:
 mes valstiečiai iš savo tarpo?

O tai, jog akyse rašiusiųjų tą reikalavimą teip
 kunigo, mokytojo, raštininko, policisto tik toks tėra

skyrumas, kad vienas iš jų gyvena klebonijoje, kitas
 prie mokyklos, trečias prie raštinės ir t.t.; gana bus
 panorėti krekenaviečiams, o tuoju vienas iš jų arba
 ir keli taps kunigais... ir turės jie kunigą jų iš-
 rinktą iš savo tarpo!

Mieli kiekėnaviečiai, gal ir bus laikas, kada jųs
 rinksite sau raštininkus, mokytojus ir t.t. iš savo tar-
 po, bet kunigų rinkimą palikite senobini, nes bu-
 dami katalikais turite žinoti, jog kunigus ne žmonės
 iš savo tarpo sau renka, bet pašaukia juos iš žmo-
 nių tarpo šventoji Dvasia.

Teip jau yra užvesta Jezaus Kris'aus, teip ir
 turi pasilikti. Jezus Kristus aiškiai sakė savo moky-
 tiniam: **Ne jųs manę išrinkote, bet aš jųs išrinkau.**
 (Jon. XV. 16). Teipogi ne patįs mokytiniai savu
 noru, arba iš žmonių paskirimo ėjo apsakoti evan-
 geliją, bet iš paliepimo Jezaus Kristaus, kurs jiems
 pasakė: **Kaip manę siuntė Tėvas, ir aš jųs suinčiu;**
 (Jon. XX. 21). **Eidami tat mokinkite visas gimines.**
 (Mat. XXVIII. 19). O kitoje vėl vietoje skaitome:
**Paskirė Viešpats ir kitus septynias dešimtis ir du,
 ir išsiuntė anuos po du pirm savo veido į visus
 miestus ir vietas** (Luk. XI.)

Toki tvarka, Kristaus užvesta, nepasibaigė su
 Jo mirtimi, bet turėjo pasilikti ir tolesniam laikui jo
 Bažnyčioje. Ir iš tiesų, apaštolai, kaip matyt iš šven-
 tojo Rašto, gavę patįs paskirimą nuo Jezaus Kris-
 taus, skirdavo teipogi sau pagalbininkus, kuriuos
 siųsdavo apsakinėti Dievo žodį į visas puses. Ko
 išmokino Jezus Kristus, ką darė apaštolai, tas ir da-
 bar yra užlaikoma šventoje katalikų Bažnyčioje. Ku-
 nigai ir Vyskupai mūsų dienų yra įpėdiniais moky-
 tynių ir apaštolų Jezaus išrinktųjų.

Jie gauna savo valdžią ne nuo žmonių ir ne
 žmonių iš savo tarpo yra išrenkami. Pašaukia juos
 šventoji Dvasia. Prigulėdami prie Kristaus įstatytos
 Bažnyčios, jie klauso tos Bažnyčios vyriausybės ir
 ten eina, kur juos ta dvasiška vyriausybė siunčia.

Todėl man regisi, kad tik tie kunigai, kuriuos
 Bažnyčios vyriausybė paskirs ir atsiaus krekenavie-
 čiams, bus tikrais Jezaus Kristaus Kunigais; jeigu
 gi jie kada nors patįs iš savo tarpo išsirinktu Kuni-
 gus, tai tie išrinktieji kunigais nebus.

K. Sk.

Sveikata.

(Kunigo Geručio)

T a s a.

3. Ką mums reikia gerti?

Mielutis Skaitytojau! Jei tu paklaustumai, manęs,
 ka tu turi ištroškęs gerti, tat aš atsakyčiau tau: nieko

kito, tik **vandenį** ir tai gryną, sveiką vandenį. Vynas, alus ir degtinė, lygiai kaip ir kava, arbata, šokolada erzina kuną ir pasvaigina galvą.

Vanduo užlaiko gyvybę visame pasaulyje, nes be vandens nebutų nėjokios medegos permainos. Ilga sausmė naikina medžius ir žoles. Žmonės ir gyvuoliai irgi negali apsieiti be vandens. Troškulys greičiau pražudo juos už badą. Žmogaus kunas susideda beveik iš 70—80 procentu vandens. Visuose gėraluose, kietuose maistuose, kaip va: vaisiuose, daržovėse, gruduose ir mėsoje, visur yra didesnė dalis vandens.

Partai vanduo priguli prie peno; be vandens mes negalėtume nei guventi, nei savo sveikatos užlaikyti.

Labai yra naudinga išgerti stiklinę šviežio šulinio, ar pavarsmės, vandens atsikelus nuoryto, praleidus valandą, pusantros po pietų ir priešpat einant gultu. Karščiojantiems reikia duoti gerti vandens betkadą, tiktai neperšaltą ir mažais gurkšniais. Prarytas vanduo nuplauna pilvo skretulius, praskiedžia nesuvirškintą valgi, atvėsina skylandžio sienas ir padeda gyslaitėms daugiau išleisti pilvo rugštis syvų. Potam vanduo, patekęs kraujan, varo ligų daigus per plaučius, per odą ir per inkstus laukan. Žinoma, tik grynas vanduo gali tai padaryti. Vanduo privalo būti skaistus, nesudrumstas ir be jokio kvapo. Visoks vanduo žolėtas, sukirmėjęs vodija sveikatai. Aiškių—aiškiausiai tai matome, kad pažiurime į stiklinę, ar į butelį, kame vanduo stovėjo įpiltas bent kelias dienas. Jis tuomet dvokia, pasidaro ant dugno kanakokie dumblai, tai reiškia, juog vanduo pagedo.

Dabar prasiplatinę minerališki, arba rugštūs vandenys, kuriuos pardavinėja buteliuose, yra netikę. Nes jų anglių rugštis, patekusi pilvan ir tankiai geriama, įsisunkia į kraują ir galų-gale užnuodyja kuną savo daugumu. Žmonės, kurie tuos vandenis kasdien geria, buktai sveikatos pataisymui, ima galutinai balti, daros išblyškę, netenka kraujo ir silpnėja.

Be to dar minerališki vandenys kenkia pilvui, nes jų šaltis bereikalo erzina pilvo sienas ir tulam suteikė jau pilvo slogas (slunktą), apie kurias ligonis, rasi, ir nenumano, iškur šios atsirado. Taigi, mano Broliuk, panorėjęs gerti, gerk vien tik gryną, skaistų šulinio vandenį. Yra tai pats sveikasis gėralas ant svieto. Tai teisybė, randas daug žmonių, kurie tiekai nusitolino nuo prigimto budo gyvenimo, juogiai jų pilvas nebegali daugiau priimti vandens. Patarčiau jiems pradėti gerti gurkšniais ir patol varyti vis daugyn, pakol galės išgerti kasdien po 3—4 stiklines, nėkiek neapsunkinę pilvo.

Minkštas vanduo yra visuomet geresnis už kietą. Pirmasis pigiau sutirpina skretinas, kurios susispietė kune, ypač kraujuje ir syvuose. Antrasis, turis savyje daug žemės dalyčių, jas padaugina ir tuomi padaro odą rupų, šiurkštų, dagi sukelia kaikuriuos

negalavimus.

Vynas, alus ir degtinė. Meilutis Skaitytojau! Dabar pašnekėsime apie gyvenimo sutrumpimo įnagius. Tu laikei ikišiol vyną, alų ir degtinę už naudingą daiktą. Žinau, apie vyną ir alų tu nelesi man nei kalbėti. Degtinę, rasi, ginsi ne teip jau nuoširdžiai. Bet aš tau sakau, juog visi tris talpina savyje teip vadinamą alkoholį. Šis yra tikra indėvė (tručizna) ir kenkia žmogaus kunui ypatingu budu. Išpradžios buk palinksmina, e potam galutinai pasvaigina.

Neminėsiu šia apie pardavėjų šaldrystę kaip tai jie primaišo nuo savęs visokių bjaurių daiktų prie vyno, alaus ir degtinės. Aplėnsiu visokias vyšniavas, citrinavas ir pilvo likerius, kurie netik nepataiso sveikatos, dagi pagadina ją. Pasakysiu tau, Meilytis Skaitytojau, tik tiek, kad visi tie alkoholiški gėralai nepakelia sveikatos, alia nuleidžia ją žemyn. Nors svietas giria tuos gėralus, vadindami juos „Dievo dovana“, nors „nėra prietelystės be butetelystės“, aš, Dieve lenk, nelinkiu tau ragauti svaiginančių gerimų. Jie visi suezina iškarto ir buk palinksmina, bet pasikui nuliudina. Tegu jie sau rodos džiaugsmą sukelią, kasgi iš to, kad gyvybę patrumpina. Nesigirk esąs žaliukas ir vienas galis išgerti už tris, keturis. Toks girklas nėra jokia garbė, bet reiškia tavo doros nuopuolį.

Vynas turi savyje apie 10 procentu alkoholio (spirito), alus—apie 3, degtinė (arielka)—apie 40—60. Menkiausia alkoholio dalytė patekusi kraujan, suju. dina visas gyslaites ir dirksnių tinklyną.

Vynas buk palinksmina žmogaus širdį, bet kas iš to kad, netrukus dar daugiau nuliudina. Alkoholis yra tai dailutis, paslėptas garas, yra indėvė (tručizna), kuri paklysta po visą kuną žaibo greitumu, supainioja veiksmą kraujo, dirksnių ir smagenų; sukelia kaitrą visuose galuose, suardo kuno mašinos darbą, dagi kaikuomet sulaužo visiškai. Vyno garai bais kenkia musu nervams (gyslaitytėms), supurtinę jas kart daugiau, kart mažiau. Tą supurtinimą seka neužilgo visų sąnarių silpnybė. Girtuoklys stengias prašalinti tokią silpnybę—vadinamą pagiriomis. Pramiegojęs, geria vėl ir dar geria, pakol prasigeria galutinai ir gauna drebulio ligą. Bemaž kuone visi stiprių gėralų mylėtojai serga pilvo slogomis, kaikurie gauna vėžį nėt; pas kitus susidaro čia ir kitur taukų guzulai: Kaikada apsireiškia širdies alpulyš ir tankiai vandenė užbaigia ilgus kentėjimus. Baisus yra stovis garsingo girtuoklio. Pas jį nėra niekuomet žmoniškai, jis kart' esti kaip liutas kirkart' kaip avinas; kart jo upas yra kaip saulė, ir vėl kaip rudens naktis Galop girtuoklis nustoja ōmenės, valios ir noro kañors beveikti. Vis tai baigias doros nuopuoliu, paleistuvyste ir piktadėjyste neapribotos rušies.

(toliaus bus)

Žinios iš Lietuvos.

Kaunas. Parapijos bažnyčioje atsilaike lietuviškoje kalboje rekolekcijos Prasidejo 5 valandoje vakarę kovo 7 dienoje; pasibaigė kovo 10 d. Buvo pasakyta septyni pamokslai. Žmonių susirinkdavo nemažai—rytais darbininkai ir darbininkės; ir šep jau Kauno gyventojai ėjo bažnyčion rodžiai, malonu gi jiems buvo Dievą pagarbinti prigimtoje kalboje. Pamokslai buvo gražiai pasakyti. Žmonės džiaugės rekolekcijomis ir pamokslais, kurie išgirsti tėvų kalboje giliau širdin įsmigo.

Ilkiai. (Telšių pav.) Valdžia užtvirtino Vartotojų Draugiją. Pajus 5 rub. Draugijos krautuvė bus p. Pušinskio name. Neužilgo prades veikti.

Iš Žemaičių Vyskupijos.

Jo Mylistos Žemaičių Vyskupo parėdymu Ežerėnų (Zarasų) klebonas kun. Žilinskas tapo pakeltas į Ežerėnų dėkanus; Zaverijos kam. kun. Gabrijalovič—į Vidžių klebonus. Buvusis Vidžių klebonas kun. Varotinec ketinas persikelti į Vilniaus vyskupiją. Mirė kun. Jeronimas Vaurevyčius Joniškyje 27 kovo.

26 kovo Kauno klioštoriuje mirė zokaninkė Rozė Každailėvyčaitė 80 metų amžium.

Iš Panevėžio. Šio kovo mėnesio 18 dieną, miesto tarybos butę buvo visotinė vartotojų sueiga; užkvietimus gavo ne visi sąnariai: vartotojų rėdybos neištikimieji liko aplenkti. Iš 460 sąnarių sueigoje dalyvavo 179 ir beveik nieko daugiau negirdėjo, kaip tiktai rėdybos artimų ir ištikimų vieno ar dvie ponų žosmes (kalbas), kuriomis buvo giriami rėdybos veiksmi ir koliojami sąnariai, nevisur rėdybai pritariantieji, ypač įtariamieji rašymę nemalonių jai žinių, tilpusių „Vilniaus Žinių“ laikraštyje; nors šis dalykas nebuvo tiesiai nurodytas užkvietimuose, kaip reiktų anot vartotojų įstatymų § 30; mat to neišpildė regimai dėlto, idant klausimas nebutų iškalno apmąstytas. Įtariamais rašytojais buvome aš ir B., nors tinkamų kliautims išrodymų nebuvo. Pirm to aš buvau visai išniekintas rėdybos sąnario p. Korzono Nedėldienio Skaitymo № 13, kurio ekzemplierai autoriaus rupesčiu buvo stropiai jeip-kam davinėjami; tai buvo daryta regimai dėlto, kad aš nebučiau vėl išrinktas į revizijos komisiją. Sueigos veiksmas užsibaigė tuomi, jog pirmininkui neleidžiant manę teisinimosp ir nėsant B., ant valandėlės išėjusio, keli susirinkusiųjų, kurie galėjo buti ir pasamdytais tam reikalui, suriko—reikią ištremti Grybą ir B.; taip ir tapo įrašyta protokolān, ne atsižvelgiant į draugijos įstatymų § 21, reikalaujantį išklaudyti kaltinamojo teisinimos, ir § 31 su priezašu 1, reikalaujantį 2/5 dalių

visų sąnarių buvybės, slėpaus balsavimo ir 2/3 esančiųjų balsų daugumo. Nesutikusieji su mažumos rėksmu neužsiviežė, matant ponams, iškelti rankas ir tuomi išreikšti nesutikimą; bijoję esą, kad neapseitų su jais, kaip su maištininkais. Nors šis nutarimas, esant įstatymų išvangai, ne turi jokios galės ir panaikintinas teismiškai, bet pirmininkui liepian tapo tuoj' ir butinai įvykintas prieš manę, akyvaizdoj' buvusįjį, beveik su ypotos liečiamybe.

Jau iš to matosi, kokio keisto palinkimo žmonės, moka įsibrauti į draugijos vedėjus.

Dėl žinios iš Panevėžio, tilpusios „N. S.“ № 13, p. Korzono rašytos, kreipsimės jos turinio linkai.

Rašytojis, budamas vartotojų rėdybos sąnariu, iširyžo visur vienvaldžiai ir savaip draugijos turtą valdyti ir užpuldinėja ant draugijos sąnarių, kuriuose sutinka nors menką prieštarą. Taigi, į savę ne atsižvelgdamas, nesidrovi visai juos žodžiuoti, išranda juose įvairias ydas ir nedorus siekius, net tyčiojas iš jų, kad vieni esą girtuokliai, o kiti palaidi be vietos vaikščioją (sakoma apie nustojusį viesos kelintas jau mėnuo bene per lenkomanijos kibėles). Ar doras toks darbas, tegu teisia visuomenė.

Ištikimas savotiškai teisybei, klysta rašytojis, buk vasario 19 d. visotinė sueiga vienbalsiai atmetusi mano mates (užmetimą) dėl 1905 metų atskaitos: atskaita tapo užtvirtinta, idant vengties balanso taisyimo bemažinant ant 170 rublių suviršum išdidintą pelną; kad vartotojų sankrovos turtas (aktivas) ne butų prasimanytinai išdidintas, kad jisai butų išvestas vienodomis išlygomis su 1904 metais, tadą pelno skaičius butų mažesnis negu parodyta atskaitoje ir negu buvo 1904 metais.

Klysta jisai, melagiuodamas žinias, tilpusias šių metų „Vilniaus Žinių“ № 35 ir 48.

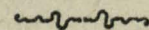
Neteisiai jisai skaito ir vadina draugijos priešginiais manę ir kitus, kurie su jo nuomone nesutinka ir raginami savo sielos (sąžinios) nori naudotis žodžio tiesa sueigose; klysta, buk aš buvęs atstatytas nuo buchaltario urėdo ir dar už girtuoklystę: aš pats aisisakiau nuo vietos, neišgalėdamas itikti keliems draugijos ponams, kurių kiekvienas savaip stengėsi manimi valdyti.

Veltai p. K. mano, draugija negalėsianti be jo gyvuoti; anaipol, ji negalės ištvirti be stropesnės priežiūros ir be išmaningo reikalų vedimo.

Kas ištiesų yra vilkais avikailiuose—viliuos parodydys ateitis, tiktai jais nėra tos ypates, ant kurių rašytojis meta įtarimo šešėlius, kurias vadina draugijos priešginiais ir stengias iškolti.

Ponams su vienvaldystės ir puikybės mojimaš aš patarčiau liauties, jeigu jie nori turėti mažiaus sielvarto ir tapsi draugijos gentimis, kuriais jie dabar stengias save išvaipinti kitus bekoliodami.

Antanas Grybas.

Žinios iš visos Rusijos

Rinkimai Dumon. Pradžia rinkimų žmonių atstovų Dumon padaryta. 26. Kovo įvairiuose Rusijos miestuose rinkėjai susivažiavę į gubernijinius susirinkimus turėjo išrinkti 178 atstovus. Tris buvo tų rinkėjų skyriai: vieni nuo valsčių, kiti nuo didesniųjų ir smulkesniųjų žemvaldžių — savizemių, o dar kiti nuo miestų. Kadangi nei vienas iš tų trijų skyrių, pats vienas paimtas, nebuvo teip skaitlingas, kad butu galėjęs be kitų pagalbos praveisti savo kandidatų į Dumą ir kadangi to paties skyriaus rinkėjai ne visi vienodų buvo pažiūrų, todėl ne visur iš karto susitarė tarp savęs, kam atiduoti savo balsą, ką siųsti į Dumą, kad ten gintų žmonių reikalus. Užtat ne visur pasisekė ta pačia diena 26. Kovo užbaigti rinkimas. Kai-kuriuose vietose prisėjo atidėti juos iki rytojui. Galutinai dabar, kaip praneša laikraščiai, beveik jau visi 178 atstovai išrinkti. Kokiais pasirodys savo darbuose Dumoje tie pirmieji žmonių išrinktiniai, dabar žinoma dar negalima pasakyti. Išrinkta žmonės ne lygaus mokslo ir gabumo, žmonės įvairių pažiūrų. Yra tarp jų universitetų profesoriai, kurie galima pasakyti visą savo gyvenimą perleido moksliniuose tirinėjimuose įvairių klausimų, yra garbingi veikėjai, kurie daug jau darbavosi iki šiam laikui dėl visuomenės labo, yra ir sodžių gyventojai, dar-gi nevisi mokantys rašyti, bet ne menkiaus o gal ir labjau atjaučiantis žmonių vargus ir reikalingumą pagerinti sodiečio buvį. Išrinktieji sulig politišku savo pažiūrų skirstosi į kelias partijas. Daugumas jų yra teip vadinamos tautos liuosybės arba konstitutiškai-demokratiškos partijos, kuri daugelije dalykų nesutinka su dabartinės vyriausybės pasiūlymu ir todėl reikalaus Dumoje pertaisymo ne vieno dalyko. Tolesni rinkimai kitose gubernijose yra paskirti, kaip jau žinoma 14 ir 20. Balandžio. Duma susirinks Peterburge 27 Balandžio, ir tą dieną visi jos sąnariai busią priimti Caro jo palociuje „Carskoje Sėlo; paskiaus jau susirinks Tauridos Rume, kame laikys visuomet savo posėdžius. Miestas Peterburgas buk rengiasi iškilmingai priimti žmonių atstovus; girdėti, kad net mokslas visose mokyklose busiąs pertrauktas trims dienoms.

Nauja valstijos paskola. Gana daug yra dabar rašoma apie naują valstijos paskolą, kurią Rosijos vyriausybė nori padaryti užsienije. Paskolos didumas nėra tikrai žinomas, bet pasieksias 2 milijardu frankų (frankas=37½ kap.). Iš pradžios buvo minėta, kad tuos pinigų paskolinsią Francija, Anglija, Voketija, Austrija; dabar vėl praneša, kad Voketija visai atsiskiusi dalyvauti toje paskoloje.

Peterburgas. Apgarsinta Vyršiausis paliepimas paskolinti 8 milijonus rublių ypatoms, nukentėjusioms dėl buvusių sumišimų. Gavusieji paskolą mokės palukanas nuo 1910 metų po 4 procentus; skolą gi tu-

rės sugrąžinti per 35 metus, skaitant nuo 1910 m. Esą nutarta nebesiūsti daugiau apsudytuju į Sachaliną. Pasmertieji katorgon bus laikomi Sibiro kalėjimuose; o valkatos bus siunčiami į šiaurinius pavietus Jakutsko sryties.

Vidaus dalykų ministerio draugas kunigaikštis Urusovas atsistatydino ir liko išrinktas žmonių atstovu į Dumą.

Tveris 25. Kovo liko užmuštas bomba Tverio gubernatorius Slepčovas. Užmušėjas, jaunas žmogus sugautas. Jis sakosi, kad mesdamas bombą išpildęs paliepimą social-revoliucionierių, bet pasakyti jų pavardes jis nesutinka.

Baku. Keletas vagių, apsirėdę rubais sudo prokuroro, žandarų aficeriaus ir miestsargių darė kratas keliose turtingų mahometanų kontorose jieškodami reva netikrų pinigų. Vienoje vietoje buvo pakviestas Persijos konsulis, kurs irgi įtikėjo apgavikams ir nesipriešino darymui kratos. Ant galo vienoje kontoroje per telefoną užklausė policiją, ir tuomet pasirodė apgavimas. Piktadariai pabėgo ir pasislėpė keletą šimtų rublių, kuriuos buvo atėmę, sakydami jog tai netikri pinigai.

Žinios iš užrubežio.

Austrija. Ginčas tarp Vengrų karaliaus ir tautos kurs tęsėsi gana ilgai ir buvo privedęs prie paleidimo parlamento be paskirimo naujų rinkimų, laimingai pasibaigė, ir įvyko santaika. Buvusieji ministrai su pirmininku Fejervary atsistatydino; jų vieton tapo paskirti nauji; ministerių pirmininku bus Vekerle. Nauja ministerija susideda iš gabiausių Vengrijos politišku vyrų, užtat vadina ją „didžia ministerija“. Santaika įvyko šiomis sąlygomis. Karalius svarbiausiuose dalykuose nenusileido. Taigi klausimas įvedimo vengrų kalbos vieton vokiškos į kareivių komandavimą, dėl kurio labjau siai ginčijosi, tapo atidėtas. Ginčo vado. vai prižadėjo išpildyti reikalavimus karės ministerijos. Naujas parlamentas, kurio sąnarių rinkimai yra paskirti laike nuo 16 iki 25. d. Balandžio ir kurs susirinks 6. Gegužės, turės patvirtinti pirkliskas sąkalbas padarytas su svetimomis valstyjomis ir išsižadės visokių skandų ant valdininkų už konstitucijos peržengimą, kurie teip elgėsi iš karaliaus paliepimo. Naujas tas parlamentas svarstys teipogi klausimą įvedimo visuotinio balsavimo Vengrijoje, ir yra viltis, kad toks balsavimas bus priimtas. Vengrai džiaugiasi iš užbaigimo to nemalonaus ginčo ir rengiasi su didžiausia iškilme priimti savo karalių, kurs atvažiuos iš Vieno į Vengrijos šostapilį Budapeštą, idant čia apsigyventu kokiam laikui.

Francija. Pasibaigė tarybos tarp Voketijos ir Francijos apie Maroko klausimą ir įvyke tame dalyke santaika.

— Paryžiuje sustreikavo išnešiotojai laikraščių. Jie reikalauja padidimo algos iki 5 frankų (1r. 90k.) už dieną ir pripažiną jiems teisos sutaisyti savo draugiją. Vyriausybė nenori nusileisti ir žada sustreikavusius atstatyti nuo vietos ir pasikviesti kitus.

Voketija. Voketijos parlamente Berlyne kancleris Biulovas ilgai kalbėjo apie buvusias tarybas tarp Voketijos ir Francijos link Maroko klausimo. Paskiaus, kada pradėjo kalbėti socialistų vadas Bebelis kancleriui pasidarė negera, ir jis pradėjo sviruoti ant savo kedės. Tuojuo pašaukė gydytoją; posėdis liko pertanktas penkiolikai minutų. Biulovą išnešė iš posėdžių salės, ir jis ne po ilgo laiko pradėjo atsigauti. Gydytojai sako, kad tai buvęs didis apalpimas. Po kelių dienų kanclerio sveikata visai pasitaisė.

Šveicarija. Į Ciuriką greituoju traukiniu atvažiavo jaunas žmogus, kurs kelyje teip pasigėrė ir pradėjo neramiai užsilaikyti, kad jį palaikė už bepročių ir nugabeno į bepročių namus. Čia jis atsikvošėjes pasisakė, esąs vadas piktadarių, kurie aplešė Maskvoje pirklių banką ir išsinešė 875,000 rublių. Prie jo rado 37,000 rb. poperiniais pinigais. Jo pavardė Beslencoves.

I.

Ziurkės geležį suėdė.

Kalvis Baltras iš Pupų kaimo, turėjo su reikalais keliauti miestan. Bijodamas, kad jam kas iš kalvės nepavogtu du pudų geležies, nunešė ją pas kaimyną, kad palaikytu pas savę, kol iš miesto besugriš.

Po kiek laiko namon parkeliavęs eina Baltras pas kaimyną ir prašo, kad jam atiduotu jo geležį.

— Ar žinai ką, Baltrai, sako jam kaimynas, su tavo geležimi atsitiko nelaimė.

— Na, kas gi? Benepavogė ją kas?

— Ne, Baltreli, kad ją kas būtų pavogęs, tai aš tau už ją užmokėčiau. Bet atsitiko pikčiau. Mat, nunešiau aš tą tavo geležį į klėtį; o ten begalės nesuskaitomos neregėtų žiurkių. Ar tikėsi man, Baltreli, jų dantįs kaip ylos, vodegos užraitytos, kaip paršiukų, o jos pačios didelės kaip tavo katės. Kai pagavo tavo geležį krimst, tai nieko beveik ir nebliko.

Baltras tai girdėdamas jau buvo benorįs pasakyti: „Na, tu pagone, nori manę apmonyti“, bet susivaldė ir pakasęs pakaušį su atdusiu pratarė.

— Ak tu Dieve! Toki pragaištis—du pudų geležies. Na ką padarysi!...

Tai taręs ir atsiveikinęs nuėjo į savo kalvę.

Pavakary tą pačią dieną, kada Baltras baigęs darbą grįžo namon, pamatė šaly kelio ant griovio kranto besėdintį vaiką ano kaimyno, pas kurį veisėsi minėtiosios stebuklingos žiurkės.

Baltras apsidairė į vieną ir į kitą pusę ar kas jo nemato, ir pagriebęs vaiką nunešė pas savo kumą Magdę, kuri gyveno kaimo gale.

— Še, Magdel, tarė įeidamas, palaikyk tu tą gyvuliuką pas savę kokios dvi tris dienas; duok jam pieno, pirago, baronkų kad nebliautu.

Ant rytojaus kalvis anksti atsikėlęs dirba kala savo kalvėj, kad net sienos dreba o kibirkštis iš po kujo į visas puses tik laksto.

Pailsęs kyštelėjo Baltras galvą pro kalvos duris, ugi žiuri—atbėga jo kaimynas tekinas stačiai pas jį.

— Jokubai, kur tu teip bėgi?

— Susimildamas, ar nematei kur mano Joniuko; prapuolė iš vakaro ir nėra žinios, kur dingo.

— Na, neverk, Jokubai, jau tu savo Joniuko amžinai nebepamatysi.

— Dieve susimylėk! Ką tu kalbi?!

— Vakar vakare namon eidamas, žiuriu, ugi iš kažinkur atsirado baisus neregėtas vanagas: snapas užriestas kaip pjautuvas, sparnai tokie dideli lyg vėjo maluno. Kai jis skrido, pakilo toks vėjas, kad net užgesino man kalvoj ugnį ir visus anglis išžarstė. Namo sugrįžęs vos nenumiriau iš baimės. Tasai vanagas pagavo tavo Joniuką už marškinėliu ir nusinešė aukštyn iškilęs. Tiek jį ir temažiau.

— Ei jau, Baltrai, kaip tau negėda manę apjuokti? Ar gi kas girdėjo, kad vanagas trijų metų vaiką galėtu pakelti ir nusinešti.

— O kodėl ne? Jei žiurkės galėjo tavo klėtije mano geležį suėsti, tai dėlko vanagai nenunešti tavo vaiko?...

— Baltreli, tai ne žiurkės suėdė tavo geležį, aš ją tik teip dėl juokų buvau tyčiai paslėpęs.

Mielas Jokubai, tai ir tavo sunų ne vanagas pagavo aš jį nunešiau pas savo kumą, galiu jį tuoju išten ir atnešti.

Jokubos atidavė geležį, o Baltras Jokubui sunų.

Kaip tu man, teip ir aš tau. Tai yra ant akmens išrėžta.

Iš „Saklos“ vertė Adomas Jakštas.

Redaktorius Pralotas *A. Karosas.*

JAVŲ KAINOS (cienios).

<i>Vilniuje 28 kovo.</i>	<i>Liepojuje 29</i>
Kviečių pudas —	1—1 r. 5.
Rugių „ 86	94 k.
Avižų p. 85—88.	78—80 k.
Miežių p. 84	80—82 k.
Sėmenų —	1. 40—1. 50.

Žirnių	1.20	—
Bulvių pur.	1.—1.10	—
Sviesto svaras	—33	38—42
Linų Birkav.	—	—

Ringoje 2) kovo.

Šiauliuosę 29 kovo.

Rugių pudas	96—98	78—80 k.
Kviečių p. 1 r.	—3 k.	1 r.—1. r. 6 k.
Avižų p.	74—83 k.	75—80 k.
Miežių p.	75—78 k.	86—92
Sėmenų p.		1.40—1.50
Linų birkav.		25—49 r.
Žirnių pudas		80—98
Vikų		75—85
Bulvių pur.	1.10—1.30	76—82 k.

Neseniai iš spaudos išėjo antra laida „ZEMAIČIŲ VYSKUPŲ GROMETOS“. Kaina 3 k. Perkantiems už rublį ir daugiau—20 kap. nusileidžia nuo kiekvieno rub. Norintieji gauti tą grometą tegu kreipias šiuo adresu: **Kaunas.** kan. Dogėlis—katedr. bažnyčia.

K. GALINAITIS

seniaus **Mrongovijus** Kaunę.

paveda daug įvairių

Dailiųjų daiktų

is aukso, bronzos, sidabro ir kitų metalų,

*** * ALBOMUS, * ***

photographijų romus,

ŠIKŠNINIUS GALIANTERIJOS PIRKINIUS,

Liampas,

visokius ukiškuosius dalykus,

PLIENINIUS PIRKINIUS,

GINKLUS, * *

medžioklės įrankius,

*** * Kosmetikus ir k.**

A. ir H. SKIRMUNTAS

(Kaunę ir Vilniuje.)

Pavedame garbiųjų klientų atidziai: Vynus bažnytinius valakiškus ir rusiškus iš savų vynyų, teipajau vynus ispaniškus, prancuziškus ir rusiškus geriausių gatunkų. Musų krautuvės turi apščiai išsirinktinais koniakų, romų, arakų, likėrių ir visokių spiritualijų. Parduodame vidutinėmis kainomis, pirkliams nuleidžiame rabatą.

100

rublių tam. kurs darodys, kad vienas iš musų apačioje pasirašiusiųjų pradėdant nuo dienos apgarsinimo lig 1-mai Sausio d. 1907-tų metų rukys tabaką ir gers alkogolinius gėralus, išskyrus alų ir vyną.

Kazys Ponaitis.

Butkurai III/s 1906.

*Juozas Kanisauckas.
Laurynas Indriulaitis.*

Bažnyčias (plianus, sąskaitas) patiekia įmanomomis sąlygomis

Architektorius-Inžinierius **M. DUBOVIK**
Kaunas. Kurovskio gatvė, 25.

„Nedėldienio Skaitymo“

agentūros: Kaunę p. Naujalo Knygynas.—Ringoje p. Jakavyčiaus (Katalikų gatvė, 16) ir p. V. Podrezo (Aleksandro gatvė, 6) knygynai.—Liepojuje p. Virkučio knygynas (Raštininkų gatvė, 14).—Šiauliuosę p.p. Savičiaus ir Zaborsko knygynai ir pas Eitučio prie bažnyčios.—Biržiosę p. Januševyčiūtės knygynas.—Plungėje p. Bichnevyčiaus knygynas.

Kas jema 10 egzemplarų, vienuoliktą gauda dovenai.